

[Slebsager.]

Opgave at undersøge, hvorvidt der af Bankerne burde stilles fremmed Valuta til Raa-dighed for Indførsel af Varer. Det viste sig hurtigt, at man aldeles ikke ved denne Foranstaltning formaaede at hindre, at der fandt anden Indførsel Sted end den, Raadet fandt ønskelig, og Fællesraadet fremkom derfor med en Indstilling om, at der skulde til-vejebringes Lovbestemmelser, der gjorde Indførsel her til Landet afhængig af Frem-læggelsen af Bevis for, at Raadet havde meddelt Tilladelse til Betaling af Varerne. Eet Medlem var der dog, der tog Forbehold overfor dette, nemlig Landstings nuvæ-rende Formand, Hr. Jensen-Klejs, der i sin Egenskab af Medlem af den overordentlige Kommission ogsaa var Medlem af Fælles-raadet. Denne Indstilling førte imidlertid til Fremsættelsen af Forslaget til midlertidig Lov om Vareindførsel af 5. Marts 1920. Det var et Forslag, der praktisk vilde gøre Stor-bankerne enebestemmende med Hensyn til Vareimporten. Den højtærede Statsminister er jo ellers en afgjort Modstander af Kapital-magtens Indflydelse, men dog gik han her med til at fremsætte et Forslag, som vilde lægge Landets samlede Indførsel af Varer helt og fuldt i Storkapitalens Haand. Sjæl-den har man vistnok set en Mands Teori og Praksis være i en saa haabløs Uoverens-stemmelse, som den højtærede Statsministers var paa dette Tidspunkt. Naa, Forslaget blev jo ikke gennemført; ikke blot Venstre og Konservative modsatte sig at lægge en saadan Magt i Storbankernes Haand, men ogsaa fra radikal Side ytrede der en ikke ringe Betænelighed ved Forslaget. Man vil huske, at det daværende ærede Medlem Hr. Gunnar Fog-Petersen, den nu-værende Landstingsmand, stod som det radikale Partis Ordfører her i Salen og talte: paa den ene Side — og paa den anden Side. Det eneste Parti, der gik ind for Forslaget med fuld Musik, var den højtærede Stats-ministers Parti under det daværende ærede Medlem Hr. Hauges Ordførerskab, og det ærede Medlem Hr. Hauge argumenterede netop stærkt med, at vor Valuta var blevet meget svækket — Statsministeren ser alt-saa, at Valutaen var svækket paa det da-værende Tidspunkt — for derved at bane Vej for den Kontrol med Importen, som Stor-bankerne ønskede, og som det ærede Mem-lem Hr. Hauge ligesom Ministeriet meget gerne vilde lægge i deres Hænder. Jeg skal ikke opholde mig længe ved den Situati-on, skønt det nok kunde være fristende, men skal blot bemærke: Forslaget gik i Ud-valg, og vi saa det aldrig igen. Skønt Social-

demokrater og Radikale havde Flertal i Ud-valget og dermed Ledelsen af Udvalget i de-res Haand, kom der ikke nogen Betænkning fra Udvalget, der ellers under Hensyn til Situationen havde faaet Opfordring til at arbejde meget hurtigt.

Jeg tror derfor, det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen vil være fuldkommen klar over, at de Foranstaltninger, der blev fore-slaaet fra den dasiddende Regerings Side, selvfølgelig ikke kunde have tjent til at hjælpe eller redde den danske Krone, alene af den Grund, at man ikke satte ind overfor den Institution, der ene havde i sin Magt og alene havde Forpligtelsen til at holde den danske Krone i fuld Værdi, nemlig National-banken. Der var under og efter Krigen op-staaet et stærkt øget Kreditbegær, som man fra Nationalbankens Side imødekom ved forøget Seddeludstedelse, hvilket igen vil sige, at man i Virkeligheden laante Penge ud, som man ikke var i Besiddelse af. Man for-søgte ved Seddelpressens Hjælp at frem-bringe Værdier, idet man glemte den gamle, hævdvundne Læresætning: Værdier, Kapital skabes kun ved Arbejde og Opsparing og ikke ved Seddeludstedelse. Ved Seddelpressens Hjælp kan man ikke frembringe Værdier, men kun maale Værdier. Den Kredit-givning, der blev ydet ved Hjælp af den for-øgede Seddelmasse, maatte finde Sted paa Bekostning af Kroneværdien, og derfor faldt Kronens Værdi ogsaa i Perioden 1919—20, samtidig med at Seddelmassen, som jeg før har nævnt, voksede stærkt; thi naar Guldindløsningspligten er ophævet, er Penge-sedlernes Værdi udelukkende bestemt af Seddelmassen set i Forhold til den i Om-sætningen og Forbruget værende Vare-mængde. Enhver vilkaarlig Forøgelse af Seddelmassen, der ikke fremkommer som en Følge af den naturlige Omsætning, maa medføre kunstig Prisstigning, hvilket igen vil sige: gøre Pengenes Købekraft mindre. Og den Seddeludstedelse, der fandt Sted fra 1918—20 for at tilfredsstille Kreditbegæret, laa langt udover den naturlige Omsætnings Krav.

Jeg skal ganske kort paavise dette. Det store Kreditbegær, der til Trods for tilsyneladende Pengerigelighed opstod her i Aarene 1918—20, havde først og fremmest to Aarsager. Den første Aarsag var Ban-kernes Interesse i at holde Børspapirerne oppe i Kurs gennem en stærkt forøget Be-laaning af disse Papirer. Den feberagtige Spekulationsomsætning i Aktier i disse Aar understreger vel nok mere end noget andet Tidspunktet for Inflationens Begyn-delse. Ifølge Statistisk Aarbog for 1924